
‘God heeft alles wat er is de goede plaats in de tijd gegeven, en ook heeft hij de mens inzicht in de tijd gegeven. Toch kan de mens het werk van God niet van het begin tot eind doorgronden.’

(PREDIKER 3:11)

Het zit diep in een mens: gebeurtenissen moeten ergens een plek krijgen. Wij willen het geheel kunnen overzien. Alleen, dat is nu juist zo lastig. Wie heeft en bewaart het overzicht? Je krijgt zo moeilijk grip op tal van gebeurtenissen, ze zijn zo onbegrijpelijk. Het is allemaal zo moeilijk te plaatsen.

(On)overzichtelijk

Tijdsverloop

Prediker heeft een knap gedicht gecomponeerd: subliem! Zijn mozaïek (3:1-8) bevat zeven verzen. Met een opsomming in groepjes van twee reeksen tegenstellingen. In ieder vers worden telkens vier verschillende dingen genoemd. Samengenomen is dat zeven maal vier. Het getal van de tijd – de zeven dagen – maal het getal van de ruimte – de vier windstreken. Het menselijk bestaan speelt zich af binnen die twee dimensies: van ruimte en tijd. We kunnen niet uit de tijd stappen. En we kunnen al evenmin buiten onze ruimte treden. We leven binnen die grenzen. 7 x 4, dat maakt in totaal 28, en dat is weer het getal... van de vruchtbaarheidscyclus, het levendbarende principe...

Dit gedicht van de afwisselende en uiteenlopende tijden geeft veel te denken. Prediker heeft namelijk geconstateerd dat wij haast gedwongen worden hier-

over na te denken. Over die verschillende tijden en het tijdsverloop. Dat zit in ons mensen, het is als het ware ingeschapen. In eerdere vertalingen: *Hij heeft de eeuw in ons hart gelegd* (NBG '51) en *Hij heeft de mens inzicht in de tijd gegeven* (NBV). God heeft ons mensen een besef van een langere tijd gegeven: dat is de 'eeuw' (*'olam*). Dat is: zover je maar in de tijd kunt terugkijken of vooruitkijken. Hoe je het ook vertaalt, wat Prediker beweert, is dat wij mensen een zeker benul van de tijd hebben.

Willen overzien

Dat besef van tijd toont het vermogen om enigszins te kunnen overzien, tijden en gelegenheden met elkaar te vergelijken. Hoe gingen mensen met pandemieën om in het verleden, met de Mexicaanse of de Spaanse griep en nog zoveel meer? En naarmate je ouder je wordt, en een wat langere tijd

kunt overzien, ben je meer in staat om verschillende periodes tegen elkaar af te wegen. Je gaat de verschillen zien en beseft ook dat datgene wat je gewend was, niet zo vanzelfsprekend was: bij elkaar zijn, elkaar omhelzen, op vakantie gaan, kraambezoek, huwelijksfeesten vieren, samen rouwen. Je ontdekt het bijzondere van zowel de ene tijd als van de andere tijd.

Er is een *onweerstaanbare neiging in ons mensen om terug te bliken en vooruit te kijken*. Met de bedoeling daarmee zo veel mogelijk onder controle te krijgen. De geschiedenis van de wereld, onze eigen levensloop, we willen daarin graag het overzicht krijgen, zodat we een en ander kunnen vatten en begrijpen. God heeft in ons de neiging in het hart gelegd om te kunnen overzien. Met daarbij de onweerstaanbare drang om achter de horizon van onze eigen tijd te kijken. Hoe vaak en diep zullen mensen hier niet over gaan nadenken... Wij kunnen het eenvoudig niet laten. Anders dan

de dieren hebben wij besef van heden, verleden en toekomst. Wij willen geen fragmentarisch beeld, maar graag een overzicht, een totaalbeeld.

Als mens ben je geneigd om hierover je hoofd te breken. Deze neiging wordt door Prediker dus 'de eeuw die in het hart is gelegd' genoemd: op zoek zijn naar het blijvende, wat boven al die wisselende tijden uitgaat. Prediker ziet dit niet automatisch als een zegen voor de mens die voortdurend op zoek is naar controle. Met het verlangen naar overzicht om alles in eigen hand te houden, constant maar bezig met het maakbare. Dit heeft iets vermoeiends. Hoe realistisch!

Onnaspeurlijk

Heel dat naspeuren is beslist geen leuke bezigheid. Prediker beleeft er tenminste geen aardigheid aan. Hij noemt het zelfs een gezwoeg dat God aan ons heeft opgelegd. Dat komt doordat het relatief zo weinig oplevert. We hebben maar zo beperkt overzicht en kunnen moeilijk al die tijden met elkaar vergelijken. Laat staan dat we ervan leren. Al die gebeurtenissen die elkaar afwisselen, je krijgt er zo moeilijk grip op. Je komt er niet uit. Zoveel blijft er over wat je niet kunt rijmen. Frustrerend is dat, God heeft die neiging in je gelegd dat je verder wilt kijken, maar als je dat dan probeert, blijft het stukwerk en beginnelingenwerk. Je krijgt het niet rond. Je stuit op het ene levensraadsel na het andere.

Mooie gebeurtenissen en lelijke wisselen elkaar af. Je kunt zo lastig lijn erin aanbrengen. Wat je ook zoekt en vraagt, het blijft onoverzichtelijk, ondoordringbaar of onnaspeurlijk. Leg maar eens uit waarom het juist zo moest gaan. Waar-

om moest dit zo lang duren? Waarom ging dit opeens zo snel? Voor je gevoel is er geen touw aan vast te knopen. Waarom laat God dit allemaal zo gebeuren? Wat is zijn hoge regie?

Prediker heeft een wijs advies. Je kunt er niet omheen, dat je de diepe neiging hebt om na te speuren. Alleen, je krijgt nooit het totaaloverzicht dat God heeft. Kom dan ook niet te makkelijk met goedkope antwoorden, alsof jij het begrijpt en doorgrondt. De meeste van Gods bedoelingen blijven ronduit voor

kaar zo sterk afwisselen. 'Alles heeft Hij voortreffelijk gemaakt op zijn tijd.' Lees goed wat er staat, Prediker zegt niet dat alle gebeurtenissen in zichzelf voortreffelijk zijn! Die grillige en donkere kanten van het leven kun je moeilijk uitstekend noemen. Het gaat erom dat God als enige hierboven staat en het kan plaatsen. Die erkenning noemt Prediker: ontzag voor God. Zodat wij achter die bonte verscheidenheid van het leven niet een blind lot zien, maar opzien naar de hoge majesteit, de goede God. Bewonderenswaardig!

'Liever de raadsels van God, dan de verklaringen van mensen'

ons verborgen. *Ga rustig in op die zoektocht, maar ga er niet in op.* Bij die grens kunnen we maar beter halthouden, in plaats van met allerlei verklaringen te komen. Het menselijk bestaan met alles erop en eraan blijft vaak een raadsel. Maar ik heb liever de raadsels van God, dan de verklaringen van mensen (Chesterton). Gods werk doorgronden we niet. God is God. En wij blijven mensen: tijdelijk, kwetsbaar, breekbaar. Uiterst beperkt in ons vermogen om te overzien.

Bewonderenswaardig

Prediker is zich er steeds meer van bewust geworden dat God de enige is die echt het overzicht heeft en behoudt. Hij kent het verleden, leeft in het heden en overziet de toekomst. God laat het niet allemaal op zijn beloop. Hij heeft als geen Ander grip op de tijden die el-

Deze basishouding van ontzag voor God – het principe van wijsheid – heeft Jezus als geen ander mens laten zien. Hij is gekomen in de volheid van de tijd. Op het moment suprême brak zijn koninkrijk baan (Mar. 1:15). Maar nooit was de wereldgeschiedenis onoverzichtelijker dan toen Hij stierf aan het kruis. Menigeen dacht: wat is het lijden en sterven van Jezus een vreselijk omslagpunt ten kwade. Hij was toch zo'n begaafd en veelbelovend mens. Maar God wist beter. Zijn eigen Zoon stervend aan het kruis, dat werd het grootste omslagpunt ten goede dat de wereldgeschiedenis ooit heeft gekend. Juist op die aller-onoverzichtelijkste dag zette God zijn grootste stap naar het doel. Alles heeft zijn tijd, God is de Heer van alle tijd, Christus is het keerpunt van alle tijden. Zijn opstanding luidde de nieuwe tijd in, voor altijd en eeuwig. ■